

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 13.

Lýsingaprisur fyri þetta grein: 30 øyr, á forsiðuni, 20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 28. mars 1933.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brevsaðnarstodum og skrivstovuni. Telf. 143.

7. árg.

Studningur til fiskimenn.

Í einum fjarriti til »Dimma-lættung« nevnt, at A. Samuelsen á danatíngi hevur fingið framsett broytingaruppskot við-víkjandi at fáa lóg um »studning til vánaliga staddar fiskimenn« at galda fyri Føroyar.

Broytingaruppskotið fall, tað fekk bara vinstra og teir konservatíva við sær, meðan hinir partarir vóru ímóti, ella í hvussu er ikki við. — Undir umrøðuni av hesum uppskoti segði forsetisráðharrin, at hann og partamenn hansara ikki kundu ganga við til at stýða uppskotið, av tí at hvorki lógting ella Føroya fiskimannafelag høvdu sent umsókn ella framsett uppskot hesum máli viðvíkjandi.

A. Samuelsen sigur: her, at hetta var ómøguligt, av tí at hvorki lógting ella fiskimannafelag høvdu haft høvi til at gera tað, tí eingin hevði varhugað av, at henda lóg fór at koma. —

Ivalseit eru mong menniskju her í Føroyum, sum nú siga ilt um ríkisráðið og tann flokk sum fylgir tí, men her er bæði at siga gott og ímóti.

Verður tað ikki altíð fort fram her hjá okkum, at einki sum eitur lóg skal setast í gildi, fyrr enn lógtingið hevur samtykt tað. — Fór tí hin danski ríkisráðgavin at taka við broytingaruppskoti A. Samuelsen (lat okkum nevna tað hansara), varð her nakað gjørt, sum ein stórir flokkur her hjá okkum fór at finnast at.

Hvat var so at gera hjá teimum? Teir vóru staddir sum drongurin á sinni, sum fekk boðini: »tekur tú tað upp, fært tú »klø«, og tekur tú tað ikki upp, fært tú eisini »klø«, nú gert tú, sum tú vilt«. —

Eitt, sum var, ella er, at gera hjá teimum har niðri er, at teir lata lógting og fiskimannafelag siga sína hugsan og eftir tí avgera, um lógin skal røkka til Føroyar. — Eitt annað var og er, og tað hevði sams seg við fyri hetta ríkisráðið, at teir sögdu sum so: Lat okkum spyrja, um trongd er til steðar í Føroyum — og har kundu bæði Hans Nielsen og A. Samuelsen sagt frá — til, at lógin var sett í gildi beinan vegin, og her hugsa vit, at svarið varð ja, og so varð tað gjørt. Tí har trongdin til hjálpa er til steðar, skal hjálpað alt fyrri eitt. Eitt gamalt orð sigur, at tann hjálpa sum veitist skjótt, virkar dupult; og hetta hevði kanska gjørt nógv til, at føroyingar finga at síggja, at hin socialdemokratisk flokkur er smámanninum góður, eisini her uppi hjá okkum.

At úrslitið varð sum tað er, kunna føroyingar ikki briga ríkisráðinum, av tí at soleiðis krevja í hvussu sjálvstýrsmenn: »eingin lóg sett í gildi fyrr enn lógtingið er spurt og hevur framsett sína áskoðan og sít uppskot«.

Men teir áttu at vítað, at undantøk eru frá øllum reglum, og tí skal eitt sovordió krav ikki setast so kategorisk: eingin lóg. o. s. fr.

Men vit kunna tó ikki koma burtur frá hesum: Er trongdin til steðar, skal hjálpað alt fyrri eitt! og tað var her ein góð socialdemokratisk gerð.

Koncertur.

Sunnudagin 19. mars hevði »Ljómur« aftur boðið til tónleik og varð hann ógvuliga væl fagnaður, tó tíverri — ov lítið fólk var tilsteðar.

Skráin — programmið — var væl samansett, og kendu fólk flest øll lógini.

1. Kuhlau: Overture til »Elverhøje«.
2. A. Joyce: *Songes d'Automne*.
3. J. Brams: *Ungarnsk Dans Nr. 2*.
4. Leo Ornstein: *Kosakernes Aftensang*.
5. Jón Leifs: *Íslenskur dansur*.
6. O. Métra: *Vals Espagnole*.
7. E. Alnæs: *Baadforerens Sang paa Volga*.
8. G. Berlin: *Svenska Nationalmelodier*.
9. H. C. Lumbye: *Champagne-Galop*.

Tónleikurin framfórði hesa ferð nógv lond í teirra tónum, musikki: Danmark, Ísland, Svíaríki, Frakland, Ungarn, Spania og Russland, og var tað ógviliga forvitnisligt at hoyra. Tó tørvaði ein føroyskur, men óivað verða vit at hoyra føroyskan tónleik eina aðra ferð.

Ungarsk Dans Nr. 2 og Champagne-Galop vóru frálíka væl framfórði — lætt og vakurt. — »Íslenskur dansur« varð eisini væl fagnaður av fólki, tað var sum kandi ein seg í eini dansistovu, har dansurin stundum gekk treystliga, stundum spakuliga.

»Svenska Nationalmelodier« varð væl spældur, raskt, lætt og yndisligt, eftir sum lógini vóru. —

Ein sá og hoyrði, at hvor einstakur í »Ljómi« hevði lagt doyðin á at fáa gott samanspel, og tað var eisini eydnast teimum; og má tað sigast til teirra rós, at teir hava verið ídnir og hugaðir. — Tað sær ikki út til, at ansurin hjá fjóldini er fyrri tónleiki, tað er bert tey somu 80 menniskjuni ið trúliga sita til hvørja koncert. Stórt spell er tað, at ikki fleiri fylgja teimum, tí væl kundi tað givið betri hug hjá okkara musikarum og fært fram til, at føroysk musik-

feløg altíð bjóða okkum vakran musik, og við æru sýna seg fram.

Vónandi hoyra vit skjótt »Ljómur« spela aftur og tá fyrri fullum húsi.

Jo.

Joakim Skovgaard.

Fyri kortum doyði hin víða kandi danski málarin Joakim Skovgaard, og fór til gravar seinasta týsdag (14. mars).

Joakim Skovgaard hoyrði til eina vælkenda danska kunstnarætt. Pápin P. C. Skovgaard var gittin málarí, og málingar hansara av danskari náttúru nevast millum tað vakrasta frá teirri tíðini. — Bróðurin, Niels Skovgaard er gittin bæði sum málarí, raderari, bíketaloggari og ein av oddamonnunum í donskum »kunstindustri«.

Joakim Skovgaard byrjaði sum vanligur málarí og vann eitt stórt navn millum danskar kunstnarar, mest sum »figur-málarí«, og her kann nevast, at hansara bíbilsku málingar eru nakað av tí vakrasta og ynnisligasta millum bíbilsku bílæti.

Joakim Skovgaard varð tíðliga sterkt ávirkaður av Grundtvig og háskúlanum, og hetta kemur eisini longu tíðliga at fáa eina stóra ávirkan á kunst hansara. Og uttan iv er tað henda grundtvígska háskúlaávirkan, ið leiðir hann inn á tann veg, sum ger hann verðingstíttan. Hon er tað sum sýnir honum vegin aftur til tað upprunliga í kunstinum.

Henda ávirkan er tað, sum leiðir hann fram til hansara lívsnis stórverk, tey óföra arbeiði at prýða, dekorera, tey stóru kirkjurámið, fyrst í Viborg og seinni í Lund. — Men áður hann kundi hugsa um at fara í holt við hesi stórverk, galt um at finna aftur til teir mátar, hinir stóru ítaliensku renæssance-málararnir nýttu, al fresco-málingin. — Her verður bílætið málað uppá vátan múr og bindur seg fast í kálkið, so tað verður standandi so leingi múrurin stendur og ikki blíknar burtur.

Í fleiri ár granskaði og royndi Skovgaard seg fram, og tá hann helt seg vera komnan á mál, fór hann saman við sínum hjálparum, sum í honum sóu hin stóra meistaran, í holt við tað stóra verk, honum var givið upp í hendur, at prýða hitt óföra stóra kirkjurámið í tí ný-uppaftur-bygda Viborgdómi.

Her hevur hann skapað eitt verk, sum her navn hansara uppi gjøgnum öldir. Kirkjurámið frá útgátt og innar í kór er ein

livandi bíbliusøga, og hon skal siggjast í samanburð við Grundtvígs bíbilsøguligu sangir. Tí Skovgaard hevur málað síni bílæti út av sama anda sum Grundtvig yrkti bíbilsku sangir sínar.

Neyvan hevur nakar nútíðar kunstnari gjørt tilik stórverk, og mugu vit aftur til ta áðurnevndu renæssance-tíðina, til Raffael og Michelangelo, áður vit finna tilik stórmenni. —

Joakim Skovgaard var jarðaður 14. í hesum, og í tí lítu valmeinigheitskirkjuni var savnað alt, sum Danmørk eigur av kunstnarum, og kransar í stórarí mongd vóru sendir frá øllum, sum dugdu at vírða henda stóra kunstnaran av Guðs náði.

Sjálvt um ein ikki er forur fyri til fullnar at fata hesa stóra kunstnarasál, so gloymir ein ikki tað stund, tá ein stóð í dómkirkjuni í Viborg og sá Joakim Skovgaards stóra kirkjulina bíketaverk.

Úr býráðinum.

A fundi í Havnar býráði tann 22., vóru mong mál til umrøðu, tó sum vanligt tey flestu uttan nevniligt vírdi fyrri okkum flest.

Har var til dómis brev frá frá Petra Olsen »Yviri í Trøð«, har hon tekur aftur tað, avgjort var viðvíkjandi prís fyri grundarealir. Avgjort var 5 kr. fyri m², og Býráðið viðtók at svara, at brev hennara hevði onga ávirkan á býráðsins stóðu.

Stóra sakin var »Húsagarður«. Nevndarálit varð lisið upp og viðtikið einmælt, og tað ljóðar soleiðis:

Det har indenfor Tórshavn Borgerstand været den almindelige Opfattelse, at Østre Husegaardsfæste, efter Kongsbønde Just Jacobsens Død, burde overtages af Tórshavn Kommune, enten som Ejendom eller Fæste paa lignende Vilkaar, som Vestre Husegaard. — Denne Mening gør det nusiddende Byraad sig ligeledes til Talsmand for, idet skal bemærkes, at man f. Eks. fra Tórshavnar traðarmannafelag har faaet tilsendt Skrivelse desangaaende, man kan derfor ikke anbefale at Østre Husegaard overgaar som Fæste til Olevine Djurhuus. Man er indforstaaet med vedkommendes daarlige økonomiske Forhold, hvorfor man i Fald Fæstet overlades Tórshavn Kommune som Fæste, hvad Byraadet nærmest kunde tænke sig, er af den Mening, paa rimelige Vilkaar, at bortleje Størsteparten af Fæstet til Olevine Djurhuus for et Aaremaal, hvad Udmarken angaar, dog saaledes at Faare-

troen paa Buðanes bortfalder som saadan, idet den har vist sig at være til stor Gene for de omliggende Trøejere, som i Forvejen er daarligt stillede, hvad Trøerne angaar idet de mangler »ultraksture«.

Hvad Indmarken angaar, bestaar denne, saavidt Byraadet bekendt, kun af Matr. Nr. 82a (Fæstebolig) Nr. 105 (Høhus) Nr. 184 (Strandret) samt Indmarkstroerne Matr. Nr. 492, og 514a, og endelig en Nøstegrund ved Kongebroen Matr. Nr. 602. Af disse Arealer vil det være af stor Betydning for Kommunen at blive Ejer af følgende:

Matr. Nr. 184, der udgør et Strandparti i Bunden af Vestrevang (Vågsbotn), idet man af Hensyn til Mangel paa Baadeplads i nær Fremtid (til Sommer) har tænkt at foretage en større Opfyldning.

Matr. Nr. 602, der grænser op til den Kommuner tilhørende Nøstetplads, Matr. Nr. 601, da man her har Planer fremme om en større Bebyggelse, for at faa Nøstetarealerne bedre udnyttede.

Trøerne Matr. 492 og 514a, der har Betydning for Kommunen af Hensyn til Gennemførelsen af en rationel Vej- og Udstykningsplan for den dér beliggende Bydel, idet det har vist sig, at kun hvor Kommunen ejer Grundene er det muligt at gennemføre en rimelig Vejfordeling, medens næsten al Ejendom paa private Hænder hidtil har været til Hinder for Gennemførelse af nye Veje og Udstykning af Byggegrunde.

Samtidig skal man anmode om at Vestre Husegaardsfæste at faa til Købs

Matr. Nr. 415, en Jordestrimmel langs Tinghusvejen der har Betydning af Hensyn til en eventuel Udvidelse af denne Vej, og tillige m. H. t. en senere Erhvervelse af Nabogrundene Matr. Nr. 412 og 414.

Tórshavn Byraad skal derfor andrage om:

1. at Østre Husegaards Udmark samt Matr. Nr. 82 (Fæstebolig) og Matr. Nr. 105 (Høhus) overgives Tórshavn Kommune som Kongsfæste paa lignende Vilkaar, som Vestre Husegaard og saaledes, at Kommunen senere ved Køb kan erhverve begge Fæster til Ejendom.

2. at Matr. Nr. 184, 415, 602, 492 og 514a overdrages Tórshavn Kommune, enten som Ejendom paa rimelige Vilkaar, eller paa en saadan Maade, at man staa frit med Hensyn til Vejanlæg og Udstykninger i det Omfang som en approberet Vej- og Udstykningsplan hjemler.

Umsókn var frá C. Holm-Jacobsen um leigu av plássi til at lata gera petroleumstank. Har varð talað nakað aftur og fram, og alt fall væl í lag.

Ein stór sak var: umsókn frá katolikunum viðvíkjandi ellis-